Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 130. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 11-го ЛИПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, JULY 11, 1956. No. 130. VOL. LXIII.

ГОЛОВНИМ ДЕМОКРАТИЧНИМ ПРОМОВЦЕМ НА КОНВЕНЦІЇ БУДЕ ГУБ. КЛЕМЕНТ

ЦЕЙ ВИБІР Є КОРИСНИЙ ДЛЯ СТІВЕНСОНА; КЛЕМЕНТ МОЖЕ БУТИ НАЙМЕНОВАНИЙ НА ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТА

Шикаго, Ілл. — Голова Демократичного Крайового Комітету Пол М. Ботлер повідомив, що на головного промовця на Демократичній Номінаційній Конвенції вибрано 36-річного губернатора Теннессі Френка Дж. Клемента. Цей вибір вважають компромісовим, бо Клемента вибрано з-поміж 13-ох інших кандидатів на цей пост, хоч Ботлер відмовився сказати журналістам, які були інші кандидати. Ботлер відмовився дати коментар до того, чи цей вибір означає одночасно й те, що губернатор Клемент мав би бути найменований на віце-президента. Але організаційний керівник Демократичної Номінаційної Конвенції Дж. Лінард Рейнш сам пригадав журналістам, що покійний сенатор Албен В. Барклі був головним промовцем на конвенції в 1948 році і після того був найменований віце-президентом. На пресовій конференції після вибору Клемента були тільки Ботлер, Рейнш і панна Елізабет Форслінґ — директорка мешканевого відділу конвенції, а інші члени організаційного комітету негайно вийшли. Ботлер заявив, що дискусія під час вибору губернатора Клемента відбулася в „приязному дусі", і всі переконані, що добре вибрали. Вибір Клемента на головного промовця на конвенції вважають за те, що більшість демокр. проводу стоїть за Стівенсона. Стівенсон ще в 1955 році сказав був про Клемента, що він належить до тих молодих, які мають додати енерґії Демократичній партії. Бувший президент Геррі С. Труман високо цінить губерн. Клемента, який є противником сенатора з Теннесі Естеса Кіфовера, що тепер кандидує на президента. Труман не любить також сенатора Кіфовера. Ботлер заявив, що на конвенції не буде жадного асистента головного промовця, бо пані Ф. Д. Рузвелт промовлятиме в вівторок 14-го серпня, бо вона 17-го серпня виїжджає до Европи. Після номінації кандидата на президента виголосить промову бувший президент Геррі С. Труман, це буде, мабуть, 16-го серпня. Клемент — це наймолодший губернатор в історії ЗДА. Він став губернатором в віці 32-ох років (в 1952 році), його вважають за „промовця над промовцями".

Президент закликає не зменшувати допомогу закордонові

Вашинґтон. — Обидві Палати Конгресу ухвалили законопроєкт про допомогу закордонові в сумі 4,014,000.000 долярів. Ця сума є на 900,-000.000 менша від того, чого домагався уряд. Президент звернувся з окремим зверненням до Конгресу, щоб не зменшувати на таку велику суму допомоги закордонові, бо це зменшить „можливість ЗДА вести вільний світ до миру на основі співпраці і справедливости". Існує можливість, що Конгрес зможе збільшити цю суму, коли буде ухвалювати законопроєкт про видатки на цю ціль. Але в Палаті Репрезентантів немає прихильних настроїв для цієї зміни, тому уряд покладає всю свою надію на Сенат. З Ґеттисбурґу повідомляють, що на 10-те липня Президент запросив до себе на конференцію республіканських конгресових провідників, яка відбудеться в тимчасовому Білому Домі в каледжі в Ґеттисбурґу. Це буде перша конференція Президента, яка відбудеться поза домом Айзенгавера, бо досі Президент приймав своїх інтересентів або в шпиталі „Волтера Ріда" або на своїй фармі в Ґеттисбурґу. В цій конференції візьмуть участь провідник республіканців в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд і сенатори Стайлес Бриджес та Леверетт Солтонстолл; з конґресменів будуть провідник республіканців в Палаті Репрезентантів конґресмен Джозеф В. Мартин і конґресмен Чарлз А. Галлек, Леслі Арендс і Ліо Аллен.

18 президентів має взяти участь в Панамській Конференції

Панама. — Міністер закордонних справ Альберто Бойд повідомляє, що вже 10 президентів прийняли запрошення президента Р. А. Еспінози прибути на Панамську Конференцію 21-го і 22-го липня. З урядових кол повідомляють, що на цю конференцію приїдуть і президенти інших 8-ох держав, так, що всіх президентів буде 18 (на всіх 21). Вже дали згоду на участь в конференції: Бразилія, Чіле, Куба, Коста Ріка, Нікараґва, Еквадор, Гондурас, Параґвай, ЗДА і Уруґвай. В засаді прийняв запрошення і тимчасовий президент Арґентини.

В АМЕРИЦІ

● **До ЗДА** прибула голляндська родина, яка збільшила населення цієї країни на 16 осіб. До цієї родини належить 49-річний фармер Ніколяс Мунс, його дружина, їхніх 12 дітей, зять, який одружений із найстаршою їхньою донькою, та двомісячна унука. Вони ідуть на фарму до Айови.

● **Нюйоркська поліція** нараховує 23,000 поліцистів. Командант поліції домагається збільшити число поліцистів на 5,000, щоб можна було з успіхом дбати про безпеку мешканців цього найбільшого в світі міста.

● **На біржі в Ню Йорку** подорожчали картоплі внаслідок цього, що в стейті Мейн, який продукує картоплі, довший час панувала зла погода для росту картопель.

● **Американська амбасадорка** до Італії Клер Бут Лус, яка від шістьох тижнів лікується в Ню Йорку, виїде до Риму аж в половині серпня. Після видужання вона буде ще один місяць відпочивати.

● **В першій половині** цього року народилося в Ню Йорку на 4,754 менше дітей в порівнянні з том самим часом в минулому році. Цього року народилося 79,682 дітей, а в 1955 році в перших шістьох місяцях — 85,536.

● **Бувший президент** Геррі С. Труман заявив, що за злочини малолітніх дітей мали б відповідати їхні батьки, які повинні більше сидіти вдома при своїх дітях, ніж в барах та тавернах.

● **Драматичний письменник** Артур Міллер, який недавно одружився з кіновою зіркою Мерілин Монро, відмовився виявити Конґресовій Комісії прізвища тих осіб, які в роках 1939—1940 були присутні на комуністичних зборах. Міллер признався, що давав гроші на комуністичні цілі, хоч і заперечив, що належав до Комуністичної партії. Його мають судити за образу Конґресу.

● **Департамент рільництва** повідомляє, що з успіхом нищиться середземноморську мушку, яка нищить цитрусові сади на Флориді. Але немає чим поборювати павучків, яким зовсім не шкодить хемічний порошок і які нищать овочеві дерева, квіти та городину.

● **Сенатська Комісія Збройних** Сил ухвалила збільшити число офіцерів в армії з 30,600 до 49,500, а офіцерів у летунстві з 27,500 до 69,425. Старшинський склад має складатися з 50 відсотків фахових офіцерів і стільки ж резервових.

ТВАЙНІНҐ ЗВІТУЄ ПРО СВОЮ ПОЇЗДКУ ДО МОСКВИ

Ген. Натан Твайнінґ, шеф штабу летунських збройних сил ЗДА, розмовляє з конґр. Л. Мендел Ріверсом, перед звітуванням у конґресовій комісії для справ збройних сил про свою поїздку до Москви.

ВАЖЛИВІ ДОПОВНЕННЯ ДО ІМІҐРАЦІЙНОГО ЗАКОНУ ОЧІКУЮТЬ НА ОСТАТОЧНЕ РІШЕННЯ СЕНАТУ

ДОПОВНЕННЯ РОЗВ'ЯЗУЮТЬ СПРАВУ СПРИЧИНЕНИХ ЗАГРОЗОЮ РЕПАТРІЯЦІЇ НЕТОЧНОСТЕЙ В ІМІҐРАЦІЙНИХ ДОКУМЕНТАХ; АКТИВНА УКРАЇНСЬКА АКЦІЯ ДЛЯ ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗАКОНУ.

Ню Йорк. — Важливі доповнення до Іміґраційного Акту з 3-го вересня 1954-го року, відомого під назвою акту МекКаррена - Волтера, перейшли вже всі інстанції законодатної процедури і очікують ще тільки на остаточну ухвалу повного Сенату, після чого вони мали б бути узгіднені ще спільною конґресовою арбітраційною комісією та остаточно апробовані обидвома палатами Конґресу, що вже є тільки процедуральною формальністю Є багато виглядів на те, що ці доповнення будуть ухвалені ще перед відроченням цієї сесії Конґресу — інформує адв. Михайло Пізнак, заступник голови УН-Союзу, що в своєму характері голови спеціяльного іміґраційного комітету, створеного з представників УКК, ЗУАДК, Об'єднання Адвокатів, Українсько - Американських Ветеранів та інших організацій, брав дуже активну участь у підготові та підтримці тих доповнень в законодатних колах. В тій цілі адв. Пізнак був кілька разів у столиці, востаннє перед десяти днями, як ці доповнення переходили через правничу комісію Сенату. Доповнення зміняють дещо постанови теперішнього закону, головно щодо позаквотових віз для найближчих членів родини американських громадян, але для деякої кількости українських та інших іміґрантів дуже важлива секція 6-та цих доповнень, яка дослівно звучить:

„Постанови закону відносно депортації чужинців на тій підставі, що вони були виключені (не відповідали вимогам закону — прим. ред.) під час свого приїзду, як чужинці, що здобули візи обманом і фальшивими даними, або як чужинці іншої державної приналежности ніж та, яка була означена в їхніх візах, не повинні відноситись до тих в іншому випадку допускаємих (до цієї країни — прим. ред.) чужинців, допущених до З'єдинених Держав між 22-им грудня 1945 і 1-им листопада 1954 р., включно з обидвома датами, які подали фальшиво дату свого народження, ідентичність чи місце замешкання в своїх proханнях про візу, якщо такий чужинець докаже задовільно для Генерального Прокуратора, що (а) подання фальшивих даних було зумовлене фактом, що чужинець мав оправдані причини боятися репатріяції до свого попереднього місця замешкання чи батьківщини, де він був би переслідуваний з уваги на його расу, релігію чи політичні погляди та що (б) воно (подання фальшивих даних — прим. ред.) не було поповнене з метою оминути квотові обмеження іміґраційних законів або переведення слідства в справі чужинців на місці його попереднього замешкання чи де інде".

Це та інші доповнення, деякі в дещо зміненій формі і стилізації, були вже ухвалені Палатою Репрезентантів та перейшли — як згадано всю вступну законодатну процедуру і тепер очікують ще тільки на ухвалу повного Сенату, як календарна справа ч. 2249. Адв. Пізнак, який в підтримці тих доповнень репрезентував збірну опінію американсько - української групи та впродовж одного року був у цій справі в контакті з багатьома законодавцями, вважає, що доповнення мають всі вигляди на остаточну ухвалу, якщо тільки дістануться на порядок нарад Сенату, що тепер, перед закінченням сесії, гарячково „вичищує" справи. Ці доповнення мали повну підтримку в іміґраційних властях та взагалі в екзекутивній ділянці уряду, отже немає сумніву, що після остаточної ухвали в Конґресі, вони будуть підписані президентом Айзенгавером та стануть законом країни.

Число затруднених у ЗДА зросло до 66,500,000 осіб

Вашингтон. — Згідно з урядовим повідомленням, проголошеним спільно департаментом торгівлі і департаментом праці, на день 30 червня ц. р. було у ЗДА 66,500,000 затруднених цивільних осіб. Скількість затруднених зросла особливо в сільському господарстві та в деяких інших ділянках індустрії. Найменший зріст затруднених виказує мануфактурна індустрія, бо число затруднених в цій ділянці зросло тільки на 60,-000 осіб більше, як в тому ж самому часі минулого року і воно на один мільйон осіб перевищило рекордові число затруднених в серпні мин. року. В липні число затруднених помітно зменшиться, зокрема зогляду на те, що з 1 липня почався страйк 650,000 сталеварних робітників, внаслідок якого втратило або втратить працю ще яких 100,000 робітників в господарських ділянках, пов'язаних із сталеварною індустрією. Число безробітних, скількість яких зростає звичайно у червні, зросло тільки на 300,000 осіб до 2,900,000 осіб, значить 4.2% усієї робочої сили. Статистичне бюро департаменту праці подало водночас до відома, що в червні ц. р., тиждень праці став довший пересічно на 6 хвилин і виносить 40.1 годин праці. У мануфактурній індустрії цей тиждень зменшився пересічно на 36 хвилин. Висота пересічної тижневої заробітної платні зросла на 1 дол. до 79,40.

ПОНАД 500 ДЕЛЕҐАТІВ ВЗЯЛО УЧАСТЬ В V. КОНҐРЕСІ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ

Вінніпеґ, Канада (ВК-телеграмою). — Понад 500 делеґатів українських громад і організацій з усіх провінцій Канади взяли участь у П'ятому Конґресі Українців Канади, що відбувся тут в репрезентативному готелі Роял Алексадер в днях 5, 6, і 7-го липня. На Конґресі були заступлені 23 домініяльні організації. В рямках Конґресу виступали видатні канадійські і українські представники, зокрема: д-р Степан Витвицький, президент УНР в екзилі, український католицький єпископ ВПреосв. Кир Максим Германюк і український православн. митрополит ВПреосв. Іларіон. Канадійський уряд репрезентував на Конґресі д-р Ф. Г. Робертсон, парляментарний асистент міністра здоров'я Мартіна, який відчитав спеціяльне послання міністра з гострим засудом злочинів большевицьких окупантів на Україні та з підкресленням важливости для вільного світу української визвольної боротьби. Виступ д-ра Робертсона та послання міністра Мартіна, як теж інші виступи мали широкий відгомін в канадійській пресі. Крім згаданих, на Конґресі виступали: Джан Діфенберер, що репрезентував Консервативну партію; Солон Ло, лідер Соціяльно-кредитової партії, Фред Заплітний в імені Кооперативно-федераційної партії Коммонвелту, посол Іван Дікур, що говорив про активність у користь української визвольної справи, сенатор Вільям Вол, генеральний прокуратор Манітоби Михайло Григорчук, суддя Грищук з Едмонтону, п-ні Марія Бек з Дітройту, інж. Андрій Кішка з Европи та інші. Ігор Ґузенко, відомий автор книжки „Упадок Титана" та колишній урядовець совєтської амбасади, з якої втік і допоміг канадійському і американському урядам розкрити совєтську шпигунську сітку в цих країнах, надіслав Конґресові своїх земляків привітання, гратулюючи їм за їх безкомпромісову боротьбу проти комуно-московського імперіялізму та висловивши надію, що вже в недалекій майбутності всі ми зможемо привітати парлямент вільної і незалежної Української Держави. В результаті Конґресу ухвалено ряд резолюцій, одна з яких в принципі постановляє, що оригінальні складові організації КУК, себто: БУК, СУС, УНО, Гетьманці і УРО повинні приготовити новий статут для чергового Конґресу.

Іден відкинув ноту Булґаніна про роззброєння

Лондон. — Англійський прем'єр Антоні Іден, у своїй відповіді з понеділка 9 липня на листа Булґаніна з 6 червня ц. р., в якому-то листі совєтський прем'єр „радив" Англії йти слідами Совєтського Союзу й зредукувати свої збройні сили без загального порозуміння в справі міжнародного роззброєння, — відкинув ту суґестію. Іден признав вправді, що „за його власною думкою" таке самостійне роззброювання „є помічне", але підкреслив, що воно не причиняється до такого міжнародного довір'я і безпеки, як їх треба осягнути. Водночас Іден спеціяльно відкинув пропозицію Булґаніна, щоб західні держави зредукували свої збройні сили, що їх втримують на території Німеччини. Іден двократно підкреслив у своєму листі, що роззброєння мусить вестись при встановленні міжнародної контролі й інспекції та „введення рівних заходів для забезпеки перед несподіваною атакою". Він пригадав теж спільну тезу всіх західних держав, що правдиве міжнародне відпруження і безпека можуть настати тільки тоді, коли роззброєння ітиме одночасно з розв'язуванням спірних міжнародних проблем, як ось проблема об'єднання Німеччини. Наприкінці Іден залишив вільну фіртку для дальшої дискусії з большевиками на цю тему, заявивши, що „я завжди готов допомогти в цій справі, як тільки зможу". Своєю відповіддю англійський прем'єр Іден зайняв те саме становище в цій справі, як його зайняли були вже З'єдинені Держави на аналогічного листа Булґаніна до през. Айзенгавера.

Страшний землетрус навістив грецькі острови

Атени. — Найменше 42 особи — за дотеперішнім підрахунком — згинули на кількох островах на Егейському морі, коли в понеділок о год. 5 вранці вони відчули перший землетрус, за яким прийшло ще кілька дальших потрясень. Катастрофу збільшила повінь, бо наслідком потрясення морського дна піднялась страшенне висока хвиля. Найбільш потерпів острів Тера, на якому — за ствердженням речника американської амбасади в Атенах — 75% мешкальних будинків непридатні до вжитку. Крім Тери землетрус із гіршими чи легшими наслідками дав себе відчути на островах Креті, Іос, Парос, Ікарія, Аморґос, Самос, Лерос, Патмос, Калімнос і Нісірос. Майже всі ті острови відомі з грецької мітології. Цей понеділковий землетрус — четвертий з черги у Греції впродовж останніх чотирьох років. Грецький уряд звернувся через американського амбасадора в Атенах до ЗДА з просьбою негайної допомоги. Грецький король Павло, який перебував з королевою на феріях на Корфу, відлетів до навіщених нещастям островів. Греки відмовились прийняти допомогу від англійських кораблів, які переводять бльокаду Кипру й поспішили на місце катастрофи. Докладна скількість жертв, вбитих і ранених, ще невідома.

В Нюарку створений Комітет Святкування 100-ліття Народин Івана Франка

Нюарк, Н. Дж. — За ініціятивою місцевої Філії Українського Конгресового Комітету відбулися в п'ятницю 29-го м. м. ініціятивні збори всіх організацій міста Нюарку, на яких створено Комітет Святкування 100-ліття Народин Івана Франка. До Комітету увійшли представники церковних і світських організацій (в поазбучному порядку): д-р Лев Бемко, д-р П. Богданський, п-ні М. Дорошенко, Д-р Комаринський, п-ні М. Манько, І. Отаманець, Інж. М. Приходько, адв. В. Сенежак, В. Сигалів, М. Степовий, д-р Т. Утриско, С. Федів. — Ювілейна імпреза відбудеться в неділю, 30-го вересня в залі Моск Театру в Нюарку. На програму складатимуться дві точки: 1. Святочна промова д-ра М. Шлемкевича і 2. Виступ театру Й. Гіриняка, який виставить драматизовану версію „Мойсея" Івана Франка.

● **Войтіх Фоґель,** диригент Національного Театру - Опери у Празі, який виїхав з ансамблем тієї опери на гостинні виступи до Східнього Берліну, втік відтіль до Західнього Берліну зголосився в англійській амбасаді, прохаючи дати йому політичний азиль в Англії. Він заявив, що чеські комуністи мабуть забули, що його дружина і двоє дітей живуть в Англії. Кажучи про умовини мистецької праці в ЧСР, Фоґель заявив, що оперному театрові у Празі не вільно користуватись західнім оперним репертуаром та що всі мистці в ЧСР є під строгою контролею комуністичної партії.

НІКСОН ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД БУДЬ-ЯКОЮ ДОПОМОГОЮ ВІД СОВЄТІВ

Карачі, Пакістан. — Брати будь-яку допомогу від комуністів, це значить — закладати собі шнурок на шию — заявив віце-президент Ричард Ніксон під час пресової конференції, яку він відбув на летовищі в столиці Пакістану Карачі, де затримався всього чотири години. Віце-президент Ніксон заявив, що він має на увазі совєтську економічну, політичну або військову допомогу — або всі три разом. Запитаний журналістами, чи він думає, що країни, які приймають допомогу від комуністів, наражуються на небезпеку стати сателітами і чи це є ціллю совєтської політики, Р. Ніксон заявив, що на ці обидва запити відповідь є позитивна. „Кожна держава, яка приймає допомогу від Совєтів, наражується цілком певно на риск зашморгнення шнурка на своїй шиї". З інших справ, що були заторкнені на тій пресовій конференції, спір між Індією і Пакістаном за Кашмір повинен бути, на думку Ніксона, вирішений безпосередньо між тими двома державами, а коли їм це не вдасться, то за посередництвом Об'єднаних Націй. Ніксон заявив теж, що не думає що ЗДА „колинебудь" визнають комуністичний режим в Китаї, „хіба, що змінилася б ситуація", яка вимагала б зміни американського становища, але водночас Ніксон зазначив, що нема ніяких познак на таку „зміну ситуації". Коли журналісти налягали, щоб Ніксон заявився до критичних завваг індійського прем'єра Неру у зв'язку з його, Ніксона, промовою у Манілі на Філіппінах проти „невтральних", Ніксон відповів: „комунізм сам собою ворожий всьому, що вільне й демократичне; а кожний, хто твердить, що поміч від комуністів не перечить свободі, не читав уважно історії." Однак Ніксон заперечив, наче б Америка відмовлялась допомагати державам, які дістають будь-яку допомогу від комуністів. Ціллю американської допомоги — заявив Ніксон — є допомагати державам зберігати свою незалежність. — В теперішній подорожі віце-президент Ніксон відвідав уже разом із своєю дружиною Філіппіни, Формозу, Південний В'єтнам, Сіям і Пакістан, відкіль прибув до Туреччини. В Пакістані він конферував дві години на летовищі з президентом Пакістану Іскандером Мірзою та членами пакістанського уряду. На летовищі в Анкарі Ніксона привітали президент Туреччини Селяль Баяр, прем'єр Мендерес і члени уряду. В палаці президента Туреччини відбулося негайно прийняття в честь Р. Ніксона. Промови віце-президента Ніксона проти отримування від комуністів фінансової, технічної, політичної чи військової допомоги і проти ставлення комуністів на одну дошку з вільним світом матимуть — за твердженням преси — голосний відгук на всьому азійському і частинно й африканському континенті у зв'язку з совєтською кампанією, яка власне заманює різні тамошні держави в орбіту своїх впливів — офертами на доставу зброї чи фінансову й технічну допомогу.

Совєтський амбасадор у Римі відходить наслідком незгоди з Толіятті

Рим. — Александер Боґомолов, совєтський амбасадор в Римі, який 4 червня ц. р. виїхав до Москви „для звітування" і від того часу не вернувся, буде димісіонований, а на його місце буде призначений перший радник амбасади Димітрій Яковлев, — запевняє італійська не-комуністична преса. Не зважаючи на офіційне заперечування Москвою, італійська преса подає кілька причин тієї димісії: — Найважнішою з них є, мовляв, суперечки з лідером італійських комуністів Пальміром Толіятті на тлі анти-сталінського курсу. Далі, Боґомолов був за зближенням Москви до Ватикану, проти чого протестував Толіятті, вважаючи, що така зміна курсу московської політики коштуватиме голосів італійськ. комуністам, які ведуть постійно кампанію проти Ватикану. — Врешті, як третю причину димісії Боґомолова, подається його невдачні досі заходи, щоб італійський прем'єр Сеньї й міністри закордонних справ Ґетано Мартіні прийняли запрошення до Москви. Італійські комуністи сподівалися, що від такої подорожі збільшаться їх впливи в Італії, — але мабуть саме тому італійський уряд не квапиться з такою візитою. На димісії Боґомолова, одного з совєтських професійних дипломатів, показалось найкраще, як тісно зазублюються совєтська закордонна політика об інтереси місцевих комуністичних партій.

В СВІТІ

● **Компартія в Совєтах** рішила, що старших студентів в сов. школах треба „скріплювати" в їхньому „ідеологічному світогляді". У практиці це значить збільшення години навчання комуністичних дисциплін — знову ревідованої історії компартії, марксизму й ленінізму й усього того багажу, що запаморочує молодь. Рішено побільшити кількість мітинґів з примусовою участю студентів і „дискусій" під проводом „ідеологів".

● **У Сирії** прийнято закон, за яким арабські втікачі із Палестини з часів ізраїльсько-арабської війни, які перебувають на території Сирії, зобов'язані служити в сирійській армії. Торкається це молоді в р. р. 18 до 26. У Сирії живе тепер 100,000 палестинських втікачів, на всіх 900,000, які втекли були тоді в сусідні арабські держави.

● **У м. Фамаґусті на Кипрі** виконано 136 актів протианглійського терору впродовж сімох місяців. За кару англійська військова адміністрація наклала на всіх мешканців того міста данину у висоті 40,000 ф. шт. (коло 112,000 дол.). Місто заплатило ту кару, але комітет громадян того міста заскаржив те рішення англійської адміністрації до суду, як нелегальне.. На 17 серпня ц. р. визначено судову розправу в цій справі.

● **Віденський часопис** „Ді Прессе" приніс інтерв'ю із Анною Павкер, колишньою фактичною диктаторкою Румунії, на доказ, що вістки про її смерть були неправдиві. 62-літня Анна Павкер живе у своїй віллі на передмісті Букарешту, в повному відокремленні від людей. Вона відмовилась відповідати на будь-які питання політичного характеру.

● **До Південної Кореї** прибув новопризначений американський амбасадор Волет С. Довлінґ. Він заявив на вступі до тієї країни, що віддавна подивляв корейців за їх видержливість у боротьбі за волю. Запитаний журналістами щодо виглядів на об'єднання Кореї, амбасадор заявив, що нема найменших сумнівів, що скорше чи пізніше однаково Корея, як Німеччина будуть об'єднані і що вірить, що сам Кремль дійде до переконання, що об'єднання тих країн лежить також в його інтересі, як ґарантія миру.

● **У Лондоні** виступає з гостинними концертами репрезентаційний чоловічий хор совєтських вояків. Совєтські вояки навчились також кілька англійських пісень. Появилась світлина, як лорд мойор Лондону Катберт Екройд і два інші англійські достойники співають разом із совєтськими вояками.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗАБРІХАНИЙ БОЛЬШЕВИЗМ

Саме тепер пошта принесла совєтську пресу з ориґінальним текстом т. зв. „Постанови Центрального Комітету Комуністичної партії Совєтського Союзу про поборювання культу одиниці і його наслідків". Коли б ще хтось мав сумніви щодо того, чи в совєтській імперії і в її диктатурі дійсно настали зміни, чи вона залишилась такою ж самою злочинною і забріханою, якою була і за Леніна і за Сталіна, то цей документ, як і коментарі на нього в „Правді" та в „Ізвєстіях", ці сумніви до решти розвівають. Немає ніяких змін в суті совєтської системи, є тільки деякі тактичні потягнення, зроблені по лінії принципової большевицької забріханости. Інше діло, що й кремлівські диктатори заплутались у своїй власній брехні. Так сталось із „поборюванням культу одиниці", а остання „Постанова центрального комітету партії", що має виразне завдання дещо виплутатись з тієї брехні, ще більше цю брехню унаглядніює. Навести б тільки деякі приклади.

Очевидно, що головне вістря тієї „Постанови" скероване проти „імперіялістичних кол ЗДА", які, мовляв, підхопили виступ Хрущова проти мертвого Сталіна тільки на те, щоб відвернути увагу від інших „історичних постанов" останнього з'їзду партії. Але всі „виясненя" в тій постанові призначені в першу чергу для спантеличеного населення совєтської імперії та комуністичних п'ятих колон в інших країнах. Совєтську брехню в цьому відношенні дитина пізнала б.

Теж і всі „вияснення" це одна велика і безлична брехня. Наприклад твердження, що жадна капіталістична країна не відважилася б на таку критику свого довголітнього лідера, на яку відважились тепер нові „колективні" диктатори в Кремлі. Чи це „вияснення" для американських „капіталістичних кол", які саме тепер є в розгарі передвиборчої кампанії і не залишають сухої нитки на своїх ані бувших, ані теперішніх лідерах? А втім, яка це критика, як в Совєтах досі навіть не опубліковано тексту таємної промови Хрущова на останньому з'їзді партії, а тільки загально говориться про „помилки Сталіна" та про шкідливість „культу особи"? Говориться в „постановах" і про „сміливу самокритику" теперішніх диктаторів, хоч на ділі ніґде ніхто не чув від них ані одного слова такої самокритики. Навпаки, вони плюють на Сталінового трупа тільки на те, щоб на нього скинути вину за всі злочини совєтської системи, за які вони нарівні зі Сталіним співвідповідальні. Критикують „культ особи" Сталіна, який вони самі творили.

Комічно звучали б, якщо не були б для мільйонів людей такі трагічні, нові брехні теперішніх совєтських володарів в намаганнях виплутатись із давньої забріханости. У „постановах", наприклад, є твердження, що теперішні диктатори не могли виступити проти „культу Сталіна" за його життя, бо цього був би не зрозумів, не прийняв і не піддержав „совєтський нарід". Виходило б, логічно, що не вони, навіть не Сталін винен за „культ одиниці", а тільки „нарід". Отже, „нарід", що його Сталін разом з Хрущовим, Булґаніним та іншими „соратниками" розстрілював, вигморював організованим штучно голодом та держав під страшним терором і в безприкладній нужді, створив і піддержував „культ Сталіна". Чому ж тоді під час останньої війни совєтські вояки дослівно мільйонами здавались в німецький полон а населення хлібом-сіллю вітало нових окупантів, аж доки не пізналось, що єдиною різницею між комуністичною Москвою і нацистичним Берліном було те, що — як казали — взимі в Москві трохи холодніше?

Так можна б цитувати і розглядати кожне речення і кожне слово тих „виясненъ" центрального комітету партії, отже нових совєтських володарів, і тільки самими цитатами доказувати безмежну забріханість совєтської системи. Дослівно, що дихне — то брехне. Цікавим моментом в тих брехнях можна б вважати тільки помітний брак фантазії. В одному реченні сказана одна брехня, в другому друга, яка демаскує першу, і ніхто тим не турбується. Це тільки переконує, що терористична система совєтського режиму так само сильна і страшна, як була за Сталіна, бо тільки в обставинах всевладного терору можна брехати людям в живі очі і не боятись наслідків.

Це з черги доказує, що в совєтській тюрмі народів таки справді по суті нічого не змінилось, що повна забріханість і терор, який надає цій забріханості „переконливої сили" серед підсовєтського населення, є дальше головними засобами влади теперішньої „колективної диктатури" Хрущова і Булґаніна, як були раніше єдиним засобом влади Сталіна. А це з черги доказує, що суть всього злочинства большевизму є в самій його системі і, тим самим, в людях, які цю систему створили та кожночасно здійснюють.

ЧИСЛО, СИЛА, СПОРИ І — ВИБОРИ

Призначення Конґресом додаткових $900,000.000 на оборону, що їх не хотів Уряд, викликало цілу низку питань, якими цікавляться політичні і публіцистичні кола. Від такої щедрости Конґресу виник для уряду зайвий клопіт із перенесенням на публічний форум проблеми воєнної стратегії, яка насправді повинна б залишитись справою вузького гурту найавторитетніших військових фахівців, проблеми тим делікатнішої, що вона спірна власне у самих військових колах. Спосіб, як на ту щедрість зареаґував секретар оборони Чарлз Вилсон, чи пак спеціяльно одно незручне слово, що він ужив його („фоні" — „смішно"), довів до дальшого переслухання в Підкомісії летунства сенатської Комісії військових справ. Те переслухання збіглось із поворотом із Москви шефа штабу американського летунства, генерала Натана Ф. Твайнінґа, куди він їздив на совєтський летунський показ. Таким чином справа знову зактуалізувалась, і то в різних аспектах.

Критики закидають урядові, що нема однозгідности між зізнаннями на конґресовому форумі цивільних та військових репрезентантів у цій самій справі. Коли, мовляв, секретар оборони Чарлз Вилсон постійно твердить, що З'єдинені Держави зберігають надалі і чисельну і якісну летунську перевагу над совєтським летунством, то військові репрезентанти переконані, що за числом совєтське летунство вже сильніше від американського, а якісно большевики наздоганяють у цій ділянці Америку. Військові референти на сторінках американської преси, які палко підтримують всі зусилля скріплення оборонної сили країни та належать до тих, що бачать всю загрозу збоку СССР і закликають до чуйности, вирішують згадане спірне питання твердженням, що взагалі цілий той спір неістотний. Річ, мовляв, не в кількості машин, так, як і тоді, коли не було ще летунства, а були тільки піхотинці, чи кіннотчики, сили піхоти не визначувало її механічне число. Зрештою, кажуть ці фахівці військових справ у великих американських часописах, — не можна оцінювати протисовєтської сили вільного світу виключно лише американською силою, бо ЗДА не є ізольовані на протисовєтському фронті. Сума ж збройної сили вільного світу є безумовно куди більша від сили світу комуністичного. Очевидно, що не так явне, як тайне звідомлення, що його склав ген. Твайнінґ Президентові і його переслухання в Сенатській підкомісії виснять взаємовідношення летунської сили ЗДА і СССР.

Друга проблема, що виринула у зв'язку з несподіваним підвищенням військового бюджету на близько один більйон долярів, це взаємна залежність державної економіки та крайової оборони. На згаданому переслуханні секретаря оборони закинено йому просто, що він підпорядковує інтерес державної оборони вимозі секретаря скарбу, найбільшою журбою якого є зрівноважити бюджет. Секретар оборони рішуче заперечує, наче б арґумент ощадности в користь рівноваги бюджету був важливіший від арґументу дійсних потреб для оборони країни. Тим часом це недискусійна правда, що в усіх державах завжди і всюди всі без вийнятку ресорти державної адміністрації, включно з ресортом військових справ, мусять рахуватися з загальними вимогами і можливостями національної економії. Неможливо складати бюджет збройних сил держави, не маючи на нього покриття, неможливо теж вимагати від секретаря скарбу, щоб усі без вийнятку національні прибутки йшли виключно на покриття військових потреб, бо це абсурд, у практиці невикональний.

Із справою загального бюджету тісно в'яжеться теж спір довкола $900,000.000, що їх Конґрес „подарував" урядові на розбудову летунства. Сенат, зокрема його Підкомісія для справ летунства і Комісія для справ збройних сил, стали на становищі, що коли законодатні палати призначають якусь квоту на точно визначену ціль, то уряд зобов'язаний виконати ту постанову Конґресу. Знову ж секретар оборони Вилсон заявив, що він „складе до банку" тих 900 мільйонів долярів, а щойно при складанні найближчого річного бюджету Адміністрація вирішить, на що зужити ті гроші. На цьому тлі виринув цікавий конфлікт, що його не вияснює Конституція, яка такої можливости не передбачила: щоб Конґрес міг накидати Адміністрації ціль, на яку треба видати гроші й відразу призначав на неї відповідну квоту, проти пляну Адміністрації. Оборонці становища Вилсона звертають увагу, що не штука законодатцям бути щедрими на багатомільйонові суми, коли вони водночас не подають джерела покриття тієї нової видаткової позиції. Теперішня державна Адміністрація замкнула останній бюджетовий рік якраз тепер зрівноваженням бюджету — вперше за останніх п'ять років, із зменшенням вперше від 1948 року державного заборгования. Зрівноваження бюджету — було одною з найголовніших виборчих обітниць Д. Д. Айзенгавера. Коли пригадати, що в першому році (1952/53) урядування през. Айзенгавера при найбільших зусиллях нового директора бюджету не вдалося оминути річного дефіциту на $9.5 більйона, то збалансування бюджету в р. 1955/56 — це безумовно величезний успіх, приємний з погляду здорової державної господарки і боротьби з небезпекою інфляції та депресії, але немилий з погляду опозиційної передвиборчо-аґітаційної кампанії.

Знову ж, незалежно зовсім від партійної приналежности, фахівці військових, зокрема летунських справ пояснюють: 1) згідно з твердженням ген. Твайнінґа (щодо якого і секретар оборони Ч. Вилсон не мав ніколи ніякого застереження) — треба пильно стежити не так за цифровим зростом совєтського летунства, як за його розвоєвими тенденціями, і зберігати свою дальшу перевагу, особливо щодо нових типів машин, кращого їх озброєння і кращого летунського персоналу, і 2) не вільно сліпо прив'язуватись тільки до одного типу літаків, в даному випадку до міжконтинентальних ракетних супер-бомбардувальників Б-52, бо хоч вони сьогодні найліпші у світі й наймодерніші, проте за кілька років можуть стати вже технічно перестарілі. Тому видати відразу $800 мільйонів на закуп 100 машин Б-52 — це, на думку фахівців, щонайменше рисковний експеримент.

Є в цій справі ще один цікавий момент, який теж насуває підозріння, що коли б не теперішній виборчий рік, то вся ця дискусія не була б така гаряча — на терені Конґресу й у пресі. Теперішнім президентом ЗДА є 5-зірковий генерал, людина з найвищими військовими кваліфікаціями. Очевидно, що й у Конґресових комісіях засідають фахівці та конґресмени й сенатори користуються фаховими порадами. Зокрема головою Підкомісії для летунських справ в Сенаті є колишній секретар летунських справ сен. Стюарт Саймінґтон, демократ з Мізурі. Але ж якраз теперішньому президентові ЗДА неможливо закинути, що він 1) не дбає за якнайкраще поставлення справи оборони країни і 2) що він не розуміється на цьому, або слухає невідповідних дорадників. І тому теж широкі кола американських громадян не дуже переймаються всіми тими палкими дебатами, переслухуваннями, взаємними закидами й полеміками, знаючи, що насправді це буря в склянці води, бо всі однаково щиро віддані тій самій добрій справі.

Любомир О. Ортинський

ПОЗНАНСЬКІ ПОДІЇ

Заворушення в Познані є подією, що насуває цілий ряд критичних думок і може послужити як своєрідне мірило для оцінки сучасного положення в Польщі. Факт, що десятки тисяч польських робітників відважились на того роду маніфестацію, а друге стільки, теж поляків, в мундирах польського, режимового війська (3 панцерні дивізії, дивізійони артилерії, летунство) повинувались наказові режиму і стріляли на своїх компатріотів є, на нашу думку, чи не найбільш замітними моментами в цілому комплексі подій, що його називало „Познань".

Спонтанний відрух

Багатий на революційно-повстанські традиції польський нарід дав ще раз доказ, що вони, ці традиції, не перевелися і що ще й сьогодні польський нарід здібний до одчайнушних зривів імпульсивного характеру. Такими була власне познанська маніфестація і боротьба з військами режиму, бо говорити про пляновану акцію підпілля, як це старається робити Варшава, таки не доводиться. Значить, геройський елемент польського народу, що каже йому, не дивлячись на жертви, боротись за свою волю, є і далі домінуючою прикметою. Рівночасно годі не відмітити, що так в минулому як і тепер помічається у поляків ця сама вибуховість темпераменту, яка нехтує раціональними моментами, не дивиться на остаточний вислід, а допроваджена до крайности і подратована перемінюється в стихію. Зокрема Познань є кляcичним прикладом ось такої реакції і тому він належить до феномену, що по своїй суті рахується до сфери психології маси. Факт цей треба прийняти як дальшу незмінну прикмету великої частини польського народу. Геройський по своїй суті він не завжди є політично оправданий і доцільний, а відповідальність за нього лежить виключно в ментальності народу.

Позаплянова „відлига" — злочин

Досліджуючи причини і перебіг політики т. зв. відлиги, неоднократно доводилось чути від польської сторони вияснення, що в Польщі відлига прибрала цілком інший, ніж в інших сателітах, розмір, що уряд не все вже в силі контролювати наростаючі процеси, що він прямо змушений поступатися під тиском волі народу і санкціонувати „долом" заініційовані зміни. Після познанських подій ця справа, як сумнівна проблема, майже бездискусійно вирішена. Отже сьогодні можна твердити, що про неконтрольованість партією і урядом політики відлиги ніяк не можна говорити. Уряд дозволяє на відлигу тільки до границь, які сам точно визначив. Що переходить їх є розцінюване як злочин і відповідно ліквідоване. Кляcичним прикладом служить сьогодні Познань. Страйк належить до тих засадничих елементів, які творять зміст демократії на її суспільно-економічному секторі. Право робітника боротися шляхом страйку за покращання свого матеріяльного положення було визнане непорушною орбітою робітничих вольностей і як таке респектоване. Очевидно, за вийнятком тоталітарної, царської Москви, де на маршуючих робітників путилівського заводу з петицією до царя під проводом о. Ґапона в січні 1905 р. стріляла жандармерія. Страйку попробували вжити для заманіфестування нестерпних умовин праці і винагороди познанські робітники фабрики льокомотив. Зробили це самочинно, без згоди влади, і дістали брутальну відповідь, що, покищо, зводиться до 200 вбитих, 400 ранених і понад 2.000 арештованих. Чи можна тоді говорити про серйозну лібералізацію стосунків, про відлигу як наслідок тиску мас населення? Чим іншим як не тактичним маневром остається „відлига" в Польщі й інших сателітних державах, десталінізаційний процес в СССР? З тої точки погляду заслуга познанських подій справді велика, бо, може, теж і на Заході, що останніми тижнями починав покладати

(Закінчення на стор. 3-ій)

М. Колянківський

У ФРАНЦІЇ НЕ ВСЕ НЕҐАТИВНЕ

В українській пресі час від часу появляються короткі чи довші статті й замітки про Францію. З них, — можемо сміливо сказати, — бодай 90 відсотків дають неґативні оцінки того, що там діється. Недавно була подібна довша стаття в „Свободі" і це спонукало мене відгукнутись цими моїми заввагами.

Безперечно, як в кожному народі і в кожній державі, — у Франції є багато позитивного і багато неґативного. Але, чи справді у Франції аж так переважає те неґативне?

Газетні вістки й оцінки Франції, на жаль, українські автори черпають з чужих джерел, а не від своїх обсерваторів чи кореспондентів, що живуть у Франції чи знають справжню Францію.

Інформаторами для багатьох з нас є німецькі часописи і німецька література. Це дуже необ'єктивний свідок, бо між французами й німцями ведеться вже віковий змаг і, всупереч намаганню політичної верхівки обидвох держав, ще глибоко закорінена ненависть в душах, що мимохіть проявляється назовні і велить публіцистам скорочувати все, що світле і потворно видовжувати тіні. Другим інформатором є американська преса. Може для багатьох буде новиною, що й американці та французи дивляться одні на одних різними очима, одні одних не розуміють і, всупереч усім зовнішнім проявам приязні і співпраці, одні одних не люблять. Причин є багато: різність культур, способів життя, інше поняття обов'язку і свободи і ще й ще чимало дечого.

Все таки, дещо знаючи Францію, можу сказати з певністю, що ми, українці, духово куди ближчі для французів, як німці, американці, чи навіть англійці. І ось уся аномалія в тому, що ми не старасмось робити власної аналізи й власної оцінки, а користуємось чужими думками.

Надобавок, у нас панує низка пересудів, що ніяк не відповідають правді, яку подають статистики. Ось, наприклад, чомусь закоренився в нас погляд з-перед 25 років, що Франція вимирає. Це товчеться по газетах, мимо того, що вже від 15 років Франція щорічно виявляє 800.000 приросту населення і давно вже перевищила під цим оглядом своїх сусідів (напр. Бельгію).

Починаючи, мабуть, від славетного прориву Ромеля і капітуляції французької армії на початку воєнних дій в другій світовій війні, покутує також погляд, що французька армія нічого не варта, що французи не вміють і не хочуть битися, і вслід за цим — найфатальніша з усіх помилок в оцінці, — що в них немає патріотизму.

Судячи так швидко, забуваємо, що є різні тактики боротьби. Капітулюючи перед німцями, — це факт, — тодішній уряд врятував Францію від руїни, демографічно слабшу націю врятовано від мільйонових жертв, які ждали б її при зударі з сильнішою тоді Німеччиною. Але, чи був це заник патріотичного духа? Хто знає історію французького резистансу, не відважиться цього твердити! Коли відвідуєте Париж, проходячи будь-якою вулицею, зверніть увагу на мармурові таблички, вмуровані в стіни домів. Біля кожної з них завжди свіжі квіти! Це позначені місця, де в боротьбі з окупантом впали французькі борці. Чи це вияв апатріотизму?

Французи не люблять битися. Це надто культурна й гуманна нація, щоб могла знаходити вподобання в пролиї людської крови. Але вони б'ються, коли мусять і коли цього вимагає добро їхньої батьківщини.

Чи думаємо ми над тим, що французи б'ються вже майже безперервно 15 років. Наперед світова війна, потім Індо-Китай, а потім Африка. І чи оборона славетного Дієнбієнфу це вияв трусливости, чи геройства? І тут знову ходить кимсь спрепарована леґенда, що Індо-Китаю боронили німці в рядах Чужоземного леґіону. Щоб тільки не признати чогось доброго французам.

Є ще подібні леґенди про моральне зінсуття Франції. Тут все притьмарює славнозвісний паризький Піґаль — дільниця нічного життя, яких повно в усіх державах світу. Але чи не здивується багато з читачів, коли скажемо, що біля Піґалю є базиліка Сакре Кер, де день і ніч відбуваються адорації, що десятки тисяч паризьких студентів відбувають щорічно пішки прощу до Шартр, віддаленого на 100 кілометрів, що до Люрд їдуть щорічно десятки поїздів прочан-вояків французької армії, які з своїми шефами штабів відбувають Хресні дороги по люрдських горах, що ніде нема таких католицьких шкіл, що ніде нема таких священиків, як у Франції, що дві третини світових місій оплачують французи? Про це чомусь у нас не говориться!..

Таких спростувань наших фальшивих уявлень можна було б навести багато. Про них можна писати або ні, це приватна справа кожного публіциста і кожного часопису, але їх треба знати і не писати чогось протилежного, що викривлює образ. Зокрема, коли таке писання не йде впарі з нашою державницькою рацією і з віковими напрямними нашої політики.

Рямці статті завузькі, щоб про це обширніше писати. Хто цікавиться цим, хай простудіює документи про політику Мазепи й Орликів. Не випадково також і Петлюра перебував у Франції.

Про загальну світову політику, мабуть, в близькому майбутньому рішатиме Америка, але про уклад европейських справ рішатиме таки сама Европа. І коли надіятись нам на підтримку когось з могутніх, то нею може бути в першу чергу голос Франції.

Коли ж не можемо чи не вміємо з'єднувати прихильність, тоді старaймося бодай не шкодити цьому. Українські часописи пильніше прочитуються, як ми це собі уявляємо, — отже ніколи не зашкодить осторожність. Ще тим більше, коли йдеться про справи, які нас безпосередньо не заторкують. Щоб не траплялося нам частіше таке, як недавно трапилось нашому одному радіокоментаторові, який коментуючи події на Кипрі, сказав: „Там пописуються ті хоробрі англійські парашутисти, які набрали від німців в Арденах!".. Кипрців цим не визволив, а непотрібно виговорився з своїми симпатіями в зовсім непопулярний у світі і для України шкідливий бік.

Політику можна робити не тільки при дипломатичних столах, але й малими пресовими нотатками. Зокрема мусимо користуватися цим другим засобом ми, для яких наразі безпосередні дипломатичні зв'язки недоступні.

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(28)

Володимир Янів

ДУШЕВНІ ПЕРЕЖИВАННЯ В'ЯЗНЯ В „ТЮРЕМНИХ СОНЕТАХ" І. ФРАНКА

(До питання закономірности психічних явищ)

Спогади, м. ін., належать до найчастіших виявів в'язничної нудьги. Це є ті Шевченкові „колишні случаї", які він „в душі своїй перебірає" чи „видумує, щоб серце вбоге словом розважать".[39] Але ці спогади для в'язня стаються небезпечні, бо вони тільки збільшують тугу, а самі монотоннішоть, і врешті „не лізе в голову нічого".[39] Це тому врешті-решт про „спогадів нікчемні тіні" говорить Кравців,[40] а іноді вони, як „полинялі події" йдуть таном у душі і „шаліють".[41] І ця характеристична туга приходить і у Франка, і тоді він

„ходить, ходить, тільки гути кроки...
Часом на всіх наляже сум глибокий,
І довго в казні тихо, наге в гробі"[41]

Тоді відчувається подвійно важко самотність.[42] Тоді загострено відчувається всякі зміни у природі, а зокрема монотонний дощ збільшує тільки почуття нудьги, зокрема як він зачне падати вночі. І ця нудьга сльоти добре віддана у Франка,[43] коли він у безсонну ніч слухає, як

„плюскоге дощ, і грубі краплі б'ють
О ринву, — ринва так жалібно дирка
О мур, мов хоге вирватися з пут.
Та ні, не вирвешся! Залізні гаки
Держать тебе, дозорці, як собаки,
Пильнують, ходить шельдвах під вікном".

В даному випадку дуже вдалий перехід від надслухування, як падає дощ, до особистих міркувань, коли, власне кажучи, не відомо, чи дозорці й шельдвах в'язня пильнують, чи ринви.

Як настрій стане такий гнітючий, тоді зрозуміло, що одиноким рятунком може бути сон, і що в'язня опановує єдине бажання: „Заснуть, заснуть, хоч би мертвецьким сном".[43] І на тому тлі можна зрозуміти те озлоблення, яке опановує в'язнів, коли їх із сну вирве нічна ревізія, про яку була мова вже вище. Але це не тільки сторожа є ворогом сну в'язнів. Для в'язнів, позбавлених вражінь і переживань, характеристичні є сонні марива, які з одного боку мають заступити вражіння, але які з другого боку є томлячі. Вони верзуться[44] у півсні, півяві, але вони й переривають сон своєю пластичністю, своєю насиченістю, своїм чуттєвим підкладом, який приневолює довго роздумувати над привидами, — так, що врешті затирається границі між уявою й дійсністю І знову ж один з дуже вірних малюнків у Франка:

„В тюрмі мені страшливі сняться сни,
Та й ги то сни лишень — і сам не знаю,
Такі виразні та тривкі вони,
Такий несонний біль мені вгиняють.
Найтяжгі муки, лютії тортури,
Які лиш людям завдавали,
І ті, що в них страждали і вмирали,
Заповнюють тюрми моєї мури..."[45]

І ті „криваві сни" є змістом 5 сонетів. Але ті сни не тільки втомляють і жахають. Вони й дають силу. Бо ось з'являються в них визначні постаті з історії, які колинебудь терпіли за правду, і вони приносять із собою віру у вартість терпіння, у заслугу в'язня:

„Христос, бигами зсігений, криваві
Терни в волоссю, хрест свій приволік;
В руках, ногах від гвоздів діри ржаві,
Стоїть і шепге: ,Ось я, головік'!"[46]

А поруч: Джордано Бруно, Кампанелла, Дамієн, до нашого Ґонти й Тараса включно, сотні й тисячі. Вони з могили додають сил, випростовують, вливають віру, кличуть:

„Не м'якніть без гасу! Гартуйте сили!
Гоніте звіра, бийте, реіть зубами!"[47]

---

[39] „Мов за подушне", IV. 89., і „В неволі, в самоті", IV. 154 і 354.
[40] „Про дні колишні", 13.
[41] Янів: С. а Гр. „Тюремний триптих", II. 33.
[42] „В тих днях", 107.
[43] „Вже ніч", 101-102. Про гнітючий настрій зумовлений погодою говорить Кравців: „Застиглим оливом на серце Холодні хмари налягли — І гусне кров і меркнуть думи Од мороку гнилої мли" (стор. 23). Він згадує безсонницю у душні вечори („Гранчасті шпуги ґрат", 9). Про духоту, яка не дає заснути — також у Янева (Шляхи, „З-поза решітки" II. — 27).
[44] Кравців, „Гранчасті шпуги ґрат", 9.
[45] „В тюрмі мені", 118.
[46] „Христос, бичами зсічений", 119. Ця картина знову ж дуже характеристична; пор. триптих Янева „Страсті" (С. а Гр., 52-53), який кінчається такою апострофою до матері: „Чому мені казала, Нене, про християн, чому учила Терпіти й умирати, як терпів і як помер Христос?"
[47] Згадки про різних в'язнів у Франка на стор. 119-120. Цитат з вірша „Минув час мук?", 120. Аналогічно у Янева (С. а Гр., „В льохах Берези".

І В СУМЕРКАХ...

І в сумерках буденщини пропаде
Чимало слів сердечної розмови
І забуття, як мла осіння, впаде
На дні дружби і чистої любови.

І лиш часом перед очима встане
Якийсь фраґмент забутої [картини
І з-під повік, як з чаші цвіту, [скане
Від давна здержана сльоза-[перлина.

ПЕТРО КАРМАНСЬКИЙ

Д-р Дмитро Бучинський

ЕВРОПА В АТОМОВІЙ ДОБІ

Починаючи від 1952 року, в Еспанії, кожного року відбуваються Міжнародні З'їзди (часом називають їх конгресами) Европейського Центру Документації та Інформації. Сьогодні ясно, що сама Европа, як така, чи то західня, що ще тішиться якою-такою волею, чи східня (з частиною західньої чи може стисліше середньої) під чоботом московського комунізму, — не вирішить своєї долі так, як бажала б, але також ясно, що в цих грізних часах московсько - комуністичної апокаліптичної загрози, европейська людина, якій ще не заборонено думати, повинна шукати вільного контакту з другою людиною, щоб поділитися досвідом та своїми думками з нею. Це своє значення, хоч не вирішне, але таки має.

Темою першого З'їзду Европейського Центру Документації та Інформації, що відбувся в Сантандері (3-7 вересня 1952) була: „Політична, економічна, соціяльна й духова панорама Европи"; другого, в Мадриді (21-30 вересня 1953) „Унія европейська й унія іберо-американська"; третього, в Сантандері 30 серпня — 5 вересня 1954) „федеративна побудова християнсько-европейської унії"; четвертого, в Ескоріялю, біля Мадріду, в палаті короля Филипа II 31 травня — 5 червня 1955) „Европа перед проблемою коекзистенції" і п'ятого, цьогорічного також в Ескоріялю (3-7 червня 1956) „Европа в атомовій добі".

Президентом цього Центру є архикнязь Оттон Габсбурґ, секретарем генеральним маркіз де Вальдеіґлезіяс. На основі заяви міністра Архато, секретарем еспанської секції іменований б. міністер освіти Руїз Хіменез. Мадридський Центр співпрацює з подібними центрами й комітетами в Парижі, Римі, Атенах, Газі, Брюсселі, Цюріху, Зальцбурґу і Мюнхені. Завдання його: плекати европейську єдність між народами на засадах свободи релігійної, моральної, соціяльної та християнської.

Як в багатьох інших випадках, включно до Організації Об'єднаних Націй, Европейський Центр Документаці та Інформації є організацією не міжнаціональною, а міждержавною, куди бездержавні народи не мають вступу. Здається нам, що тільки тому, що цей Центр має свій осідок на еспанській землі і серед волелюбивого еспанського народу, на його з'їзди бувають запрошувані і представники поневолених націй. В цьому році, між представниками Німеччини, розуміється Західньої Німеччини, є також ім'я п. Ярослава Стецька, який разом з п. Володимиром Пастущуком з Мадриду (останній одержав офіційне запрошення вже в першому дні З'їзду й тому його призвище не надруковане у списках учасників) — репрезентував Україну. Правда, що в першому дні, для привіту з'їзду, приїхали з Мадриду „старі" дипломати Болгарії, Словаччини, Естонії, Литви, Польщі, Румунії і Мадярщини, які творять між собою комітет поневолених націй, але на жаль з ними говорити нам не можливо, бо ці панове не здають собі справи з реальности твердого життя та всіх тих основних змін, які сталися по другій світовій війні і мріють про реставрацію „моцарств" з Галичиною, Волинню, Буковиною й Карпатською Україною. Вітав від них З'їзд „старий" мадярський посол Франціс Мароші. Наше маленьке представництво брало участь офіційно у всіх акціях З'їзду. Усіх учасників, зареєстрованих, без заступників преси західньо-европейських країн, було 151, між якими багато міністрів, дипломатів, вчених, представників різних організацій, директорів й редакторів преси тощо.

В часі З'їзду були виголошені три доповіді. Французький сенатор і член Ради Республіки, Мікель Івер говорив на тему „Економічні проблеми Европи в добі атомової енерґії; міністер Німецької Федеральної Республіки, Ганс фом Меркац на тему „Політичні аспекти Европи в атомовій добі", і відбулася теж доповідь Національного Делеґата Еспанських Синдикатів, Хосе Соліс Руїза на тему „Соціяльні аспекти Европи в атомовій добі". Над кожною доповіддю велися довгі й річеві дискусії.

Міністер Меркац у своїй темі порушив проблему кризи демократії, заявляючи, що правдива демократія є твором народу та його демократичного уряду, але не лібералізму, що дуже часто є противником всенародньої волі. Демократія і лібералізм — це дві протилежності. Навіть абсолютичний державний устрій може бути демократичний; хоч це звучить, як блюзнірство, але ліберальному устроєві, як це показує практика, — завжди недостає демократії. Саме тому ліберальний устрій не відповідає сьогоднішній людині, а навпаки демократія знаходить добрий ґрунт між усіма народами, не без цього, що серед деяких народів вона потребує відповідної підготовки. Коли серед европейських народів сьогодні слідний занепад демократії, то це значить, що сама людина знаходиться в кризі проґресу, а наслідок такий, що багато духових хворіб сьогоднішньої людини вміло використовує комунізм, який погрожує світові холодною війною, але може привести теж до війни гарячої.

В дискусії над цією доповіддю забирали голос представники різних народів, між ними теж український представник п. Ярослав Стецько. Його виступові еспанська преса присвячувала більше місця, як іншим дискутантам. Виступ п. Стецька попередив, дуже щасливо виступ французького сенатора Габіт-Делонка, який між іншим сказав: „Ми мусимо пам'ятати, що ми пропонуємо тільки християнську розв'язку кризи, а комунізм пропонує іншу. Мусимо, при цьому мати на увазі, що комунізм, як це так часто повторяємо, є загрозою і небезпекою для людини, бо він є також надією для мільйонів животінь. Ми мусимо поборювати комунізм, але так, щоб на місце надії, що її несе комунізм людському єству, мусимо протиставити другу надію!"

У своєму виступі п. Стецько сильно заакцентував, що вільної, об'єднаної демократичної і християнської Европи не може бути без визволення народів, поневолених Москвою. Немає ніякого сумніву, що коли західні народи будуть вести упорядковане життя, то це буде мати великий вплив на народи східньої Европи.

Захід думає використати атомову енерґію тільки для мирних цілей, тільки для добра людини, але Москва таких думок не має, а навпаки, вона про атомову енерґію думає тільки під аспектом воєнним, при її допомозі думає заволодіти світом.

Помиляємось, коли думаємо, що московсько - комуністичний імперіялізм проґресує в сторону поправи, в сторону добра, бо цей імперіялізм незмінний від довгих сторіч і було б божевіллям думати, що він залишить свій шлях якраз у такому моменті, коли він добився стільки успіхів.

Ми, поневолені народи бажаємо єдности, але єдности правдивої, добровільної, єдности зложеної з різности, а не поневолення малих великими, слабших сильнішими. Годі бути пророком, як уникнути атомової війни, але цілком певне, що її можна уникнути шляхом визволення поневолених Москвою народів, допомогти їм здійснити бажання жити в своїх незалежних державах, а ті народи навіть не будуть думати й не будуть мати можливости продукувати атомову зброю. Доки це не станеться то над світом, зі східньої Европи, з Москви — буде завжди висіти марево фізичного знищення.

Виступ п. Стецька дуже часто переривали оплески і він викликав дискусію на нову тему „визволення під'ярмлених народів", в якій більшість дискутантів станули по стороні п. Стецька, а зокрема багато симпатії нашій визвольній боротьбі виявили еспанські господарі.

Глибоко вражав слухачів виступ і слова еспанського доповідача Хосе Соліс Руїза, який дав чудову панораму й прекрасну синтезу европейської людини, не називаючи її по імені, під аспектом соціяльним.

В дискусії над цією доповіддю брали участь майже всі присутні, одноголосно підкреслючи потребу широкої співпраці між народами, започаткувати нову християнську соціологію, яка мала б бути „теологією праці".

З'їзд закрив еспанський міністер закордонних справ Мартін Артахо.

В програмі З'їзду було кілька бенкетів в честь гостей, треба підкреслити, що З'їзд почався і закінчився св. Літургією, учасники мали нагоду вислухати кілька концертів і відбути прогульку до старої арабської столиці Гренади.

Годі переціннювати значення таких християнських з'їздів та нашу в них участь, але все таки треба сказати, що вони багато залишають позитивного не тільки для учасників, а також через пресові звідомлення вони так само позитивно впливають на маси читачів.

Наш голос, як поневоленого народу на таких з'їздах є дуже важливий, бо ми мусимо ним добиватися до сумління західньої людини, мусимо ним розброювати її еґоїзм і звернути її пильну увагу, що цілком вільною вона ніколи не буде, доки сама людина буде страждати в московсько - комуністичному ярмі.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Сиракюз, Н. Й.

5 червня відбулося в Музеї Мистецтва святочне відкриття української мистецької виставки, яку зорганізував місцевий Відділ УККА. Простору залю авдиторії Музею виповнила українська і чужа публіка по береги. Посадник міста п. Мід ґратулював українській громаді за вміле і культурне зорганізування цієї виставки. Про українське мистецтво і про значення праці наших мистців у вільному світі для популяризації української культури, говорив п. В. Чопик із Бофало. Оперний співак п. Й. Стецура виконав кілька пісень, а хор М. Яворського і танцювальна група п. Гайдука виповнили решту програми вечора. А після цього в приміщеннях музею панував великий рух. Одні з великим зацікавленням оглядали образи наших мистців, другі мандрували по відділах народнього мистецтва, а інші громадилися в книжковому відділі. Тут і там творилися гуртки, які живо дискутували. І так два тижні приходили різні відвідувачі. Багато між ними було чужинців, які розпитували про стан нашого мистецтва в Україні і на еміґрації, а при цьому хотіли знати багато дечого про Україну. Місцева преса помістила кілька статтей про виставку. Заряд Музею був нашою виставкою захоплений. Щасливий задум голови відділу УККА п. Мирона Кузьми влаштувати таку виставку в нашому місті вповні себе виправдав. Наприкінці треба подякувати всім інституціям і приватним особам, що допомогли зреалізувати це корисне діло. Особлива подяка належиться Управі „Об'єднання Українських Мистців Америки", Союзові Українок Америки, Кооперативі Базар у Филаделфії, УККА, п. Христині Дохват, о. В. Середовичеві і панам Курилкам з Ню Йорку.

М. С.

Дітройт, Міш.

Загальні Збори Метрополітального відділу УККА.

На початку 1956 р. створено в Дітройті Координаційний Комітет з членів Краєвої Ради У. К. К. А. міста Дітройту, представників відділів УККА Дітройт, Гемтремк та Федерації Українців Стейту Мишиґен.

Наслідком відбутих численних нарад цього комітету, який очолював І. Іванчук, дійшло до узгіднення поглядів щодо сконсолідованого діяння тих організацій та прийнято слідуючі рішення:

1. Створити на Метрополію Дітройт один репрезентаційний центр, яким має бути Метрополітальний відділ УККА Дітройт.

2. Щодо розподілу праці між відділом УККА і Федерацією устійнено слідуюче:

а). Завданням і функцією Метрополітального Відділу УККА Дітройт є загально політична репрезентація української громади Метрополії Дітройт та виконування тих всіх завдань, які на нього накладає статут і правильник для відділів УККА та загальні зарядження Централі УККА.

б). Федерація Українців стейту Мишиґен зрікається добровільно права відділу УККА на стейт Мишиґен в користь Метрополітального Відділу УККА Дітройт та стає його членом.

в). Функцією Федерації Українців стейту Мишиґени є культурно - харитативна праця. Федерація має займатися зокрема справами катедри українознавства, допомоговими збірками для ЗУАДК-у та іншою діяльністю, яка не буде перешкаджати праці Метрополітального Відділу УККА Дітройт.

Завдяки тій праці членів Координаційного Комітету уможливлено скликання Загальних Зборів Метрополітального відділу УККА Дітройт в дні 10-го червня.

Загальні Збори, в яких брали участь представники 33-ох організацій та делеґат Централі УККА д-р Вінкентій Шандор, пройшли достойно і ділово.

Делеґат Централі виголосив доповідь на політичні теми з узглядненням справ Українського Народного Фонду.

Після довшої дискусії над листою кандидатів вибрано нові керівні органи Метрополітального відділу УККА Дітройт з головою адв. Степаном Луцьким на чолі.

Юліян Ревай.

Ню Йорк, Н. Й.

З кооперативного життя.

10 червня „Українська Споживча Кооператива в Ню Йорку" відбула свої звичайні загальні збори. Це були вже восьмі збори. 8 років — це є досить довший час, щоб доказати, що кооперація в Америці існує та що й українська кооперація може розвиватися. Збори відкрив сеньйор українських кооператорів д-р Іван Шепарович, що є також головою товариства. Він дав обширний звіт про діяльність кооперативи за минулий рік, а касовий звіт відчитав книговод п. М. Головей. За контрольну комісію звітував п. Михайло Лисогір, а також член контрольної комісії Івасиків, який виголосив реферат про українську кооперацію та про коопераційний рух в Америці.

Зі звітів контрольних органів виходить, що наша кооператива, хоч в минулому році мала непередбачені видатки, то її активи перевищали пасиви. Кооператива має нового продавця, досвідченого кооператора, який значно знизив ціни в кооперативі та добре обслуговує покупців.

Стару Управу збори доповнили пп. Івасиковим та Кикишом, а до Контрольної Комісії вибрано пані Кульчицьку і п. Івана Гордіюка. Завданням нової Управи є відновити занедбані зв'язки з централею американської кооперації в Ню Йорку. — Світ рахується з силою, тому розбудовуймо нашу господарську силу.

Н. Н.

Шикаго, Ілл.

Союзовий День.

Рікрічно Українська Шикаґівська Громада, а головно члени УНСоюзу, урядкують своє свято — Союзовий День. Як інші громадські установи, так і численні Союзові Відділи нашого терену спільно підготовляють це свято. Забирає це немало часу і праці, щоб устійнити день, місце, а найважніше програму Дня, бож програма мусить бути така, щоб задоволила всіх. Велике число нашого громадянства бере участь в тому Дні, чим доказує, що урядовці численних Відділів УНСоюзу нашого терену працюють добре. Кожний такий день є покажчиком з одної сторони, як громадянство ставиться до УНСоюзу нашого терену, а з другого боку дає своєю присутністю заохоту урядникам до дальшої праці.

Підготова до цьогорічного Союзового Дня є вже закінчена. Вже від кількох тижнів можна побачити наших Союзанок, як кандидаток на королеву, які з усмішкою на устах підходять до того чи до того, щоб собі здобути голос, а Комітетові Союзового Дня дохід. Атракцією цьогорічного Дня будуть відбиванкові змагання чоловічих і жіночих дружин. В тих змаганнях беруть участь виховні і спортові товариства Пласт, Леви, СУМ — Крила й інші. Переможці в тих змаганнях, а саме одна жіноча і одна чоловіча дружина одержать чаші, уфундовані У. Н. Союзом.

Смачний буфет приготовляють пані. Прекрасна оркестра під зарядом п. М. Пришляка. В разі непогоди, Союзовий День відбудеться в тому самому часі в Авдиторії школи св. о. Николая при Райс вулиці.

Іван Михальцевич, прес. реф.

НОВЕ ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО ДЛЯ ІМІҐРАНТІВ В КАНАДІ

В Торонті, Канада, зорганізовано нове Інформаційне Бюро для Іміґрантів, яке находиться при вул. Сесіл,ч. 33 (Сесіл Стріт), зараз коло вулиць Каледж і Спадіна. Урядові години від 7—9 кожного вечора. В цьому бюрі дають інформації для різних національностей, для українців урядують кожного 1-го та 3-го вівтірка в місяці від години 7—9 ввечорі. На чолі бюра стоїть п. Рудольф Каште, який дає іміґрантам всяку можливу допомогу.

Український Літературно Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га Ев.

ПОВІДОМЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНО - МИСТЕЦЬКОГО КЛЮБУ

Для незаможних і немічних членів Клюбу, що є письменниками, музиками, мистцями і науковцями, є можливість провести разом із дружиною або членом родини декілька літніх тижнів в оселі СУМА в Елленвілл, Н. Й. по дуже знижених цінах. Хто є таким кандидатом і хоче скористати з такої нагоди, хай негайно зголоситься в Клюбі особисто, письменно або телефонічно.

Управа Літ.-Мист. Клюбу в Ню Йорку.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

В СПРАВІ „ЛЕМКІВЩИНА ПЛАЧЕ"

В статті „Лемківщина плаче" (2), „Свобода" ч. 110, з 12 червня ц. р., пише п. Степан Женецький між іншим й таке: „. . . також виїхали самі москвофіли та деякі православні, які послухали не так совєтських комісій, як своїх православних батюшок, що були москвофілами і всіми силами намовляли своїх вірних виїздити до Росії".

Не добре є, коли автор, вводить в блуд посторонніх читачів такими загальними твердженнями.

Правдою є, що частина лемків виїздила під впливом намови священиків-москвофілів, але неправдою є, що ці священики тільки „православні батюшки-москвофіли" були. В першу чергу сама назва „батюшка" не була відома на Лемківщині. В часи нашої праці на Лемківщині українські православні священики, які були в юрисдикції арх. Палладія, — за вимком двох-трьох неактивних бувших москвофілів були українські патріоти й громадські працівники, як о. Михайло Кухарук у Святковій Великій, о. Миколай Волянський в Липовці, о д-р Онуфрій Орський в Мшаній, о. Семен Марчук в Телявій, о. В. Коциловський (стриєчний брат перем. єпископа Йосафата), о. Петро Тарнавський у Флоринці, о. Сандович (син відомого о. С. старшого, але молодий завзятий українець й оборонець Правосл. Церкви) в Устю Руськім, й багато інших.

До речі, виїздили не тільки самі москвофіли й православні, але й греко-католики в подавляючій більшості, а траплялися й українці, яким здавалося, що найдуть на українських землях краще життя. Треба було великих зусиль, щоби спинити від масової еміґрації свідомих селян Одрехової, Воська, Вороблика й інших сіл.

о. д-р Володимир Левицький,
б. управитель 7-и кл. школи в Воську.

ПРО „КРИВАВИЙ ТИЖДЕНЬ"

В щоденнику „Свобода" з 26. червня ц.р. п. Мілена Рудницька помістила пригадку тих страхіть, що їх переживали мешканці міст і містечок в Галичині, в тижні від 22-29 червня 1941 року („Кривавий тиждень червня 1947".

Пригадавши большевицьку кошмарну мордівню того часу. Авторка докоряє під кінець статті українському громадянству м. і. за неуважне ставлення „до пам'яті своїх замучених братів і сестер" і робить закид і таким реторичним запитом: „Чи відтворено на основі зізнань живих ще свідків бодай у загальних рисах картини (тих) подій?"

Дозволю собі пригадати, що саме я — раб Божий — накреслив у загальникових обрисах образ тодішних подій в уривках з моєї більшої праці (недрукованої), що в 1951 і 1952 були поміщені у 60 фейлетонах якраз „Свободи" під заголовками: „Облога Львова", „Визвольники" і „Нова Европа". Опис арештів і мордів був там нашкіцований на основі моїх власних спостережень і на основі оповідань очевидців, а ширше тло масакри в тюрмі „Бриґідки", що склалася наслідком розбиття тюрми неарештованими львов'янами без різниці національности, подав я був на основі оповідань тих громадян, що їм пощастило втекти. Але Редакція чомусь пропустила цей опис, залишаючи тільки вступ до нього („А на Бриґідках"; ох, там була масакра! Там в'язні пробували виломитися" . . .). Очевидно — я свідомий неповноти мого з'ображення, яким не можна було перевантажувати повісти, що мала на меті представити чотири роки життя української еміґрації в Европі. Цією пригадкою я тільки бажав би злагіднити один із замітів Вельмишановної М. Рудницької.

Лев Ясінчук

ПОЗНАНСЬКІ ПОДІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

надмірні надії на „еволюційні процеси" в сфері впливів російського большевизму і таким чином клав сильні підвалини під щиру політику коекзистенції, прийде протверезіння. Теж і серед деяких еміґраційних кол викличе Познань опритомніння від чаду „неконтрольованости відлиги" й атмосфери малощо не пакування валізок . . .

Ліквідація польськими руками

Правда, навіть прикра, повинна завжди бути кращою за підтасовані під побожні бажання теорії, зокрема коли річ іде про оцінку ситуації в так складній справі, як боротьба з російським большевизмом. Недоцінювання ворога і його впливів є тяжким промахом супроти власних інтересів а відсутність критичної оцінки доводить до прикрих розчарувань. На жаль, східньоевропейські народи і їх проводи не все дотримуються цієї засади, живуть ілюзіями і на них будують свої пляни. Розглядаючи познанські події, годі пройти поммо факту, що десятки тисяч польського війська таки стріляли до своїх земляків. З двох чи трьох полків панцерних військ на сторону страйкуючих і демонструючих перейшли тільки три танки, тоді коли решта приймала активну участь у вуличних боях і ліквідувала своє населення. Коли пригадати польські повстання минулого сторіччя до варшавського з 1944 р. включно, різниця велика. В перших випадках ворог нищив польських патріотів при допомозі власної сили. Правда, був Велькопольський, який хотів шукати шляхів порозуміння з Ст. Петербургом, але не було ані одного загону польських збройних сил, що вислуговувася б ворогові. Суцільним фронтом цілого народу давала Польща відпір німецькому окупантові часів останньої світової війни. Чи не вперше в новій історії країни, під час познанських випадків, окупант зумів поставити на свої послуги яничарів і то в немалій скількості. Бо приймаючи, що польська армія поперетикана на вищих постах росіянами, на вулиці Познання виїжджали танки з польською обслугою. Росіяни сиділи в штабах і давали накази, що їх виконували поляки.

Не збираючись на підставі цього фраґменту пересуджувати чи навіть оцінювати ступень інфільтрації комунізмом сучасної польської армії, все ж треба мати на увазі і цей момент познанських подій. Хоча б для того, щоб мати вірний образ положення. При наявній тепер в Польщі нужді і незадоволенні населення, участь в поборюванні страйку в Познані має своє значення. Приклад з Познанем це не виключно внутрішньо-польська справа. Вона повинна застановити як явище, як вислід большевицького поневолення. В польському випадку вистачало 11 років, щоб виховатиообі вислужників і слухняних виконавців. Вони, очевидно, не перерішують справи змагання до волі цілого народу, але є елементом, що його треба брати до уваги як реальну дійсність.

Відбулася XIX Конвенція МУН Канади

Вінніпеґ. — В днях 29 червня до 2 липня ц. р., відбулася в тутешньому Українському Народному Домі XIX Крайова Конференція Молодих Українських Націоналістів Канади. Проводив конференцію, як предсідник, Михайло Орихівський з Торонта. До почесної президії були покликані: президент УНО мгр. В. Гультай, почесний президент УНО інж. В.Косар, ред. М. Погорецький і пані Тетяна Кошиць. Після звітів висловлено признання уступаючій управі, що працювала під проводом Володимира Климка із Вінніпеґу. Осідком нової управи встановлено Торонто і до неї обрано між іншими Михайла Орихівського з Торонта, як голову, та Богдана Климаша, як секретаря. Доповіді на тему діяльности і розвитку МУН-у виголосили інж. Володимир Коссар, мґр. Василь Гультай і дотеперішний голова Володимир Климків. Під час бенкету, що відбувся в суботу 30 червня в готелі Роял Александра і в якому взяло участь багато видатних осіб, виступав як головний промовець проф. Лев Добрянський, голова УККА, виголошуючи доповідь про сучасну міжнародну ситуацію і про суть совєтської коекзистенційної політики та про ставлення до неї західнього світу. Цього ж дня відбувся в залі Українського Народного Дому величавий концерт з участю видатних мистецьких сил.

Заява ред. Бориса Левицького

Слідство проти ред. Бориса Левицького, ув'язнення якого викликало широкий відгомін в чужомовній і потому теж в українській пресі, яка передрукувала здебільша подані чужомовними газетами повідомлення, німецька поліція і судова влада припинили і звільнили його із в'язниці, про що вже було повідомлення у „Свободі". Вийшовши з в'язниці, ред. Борис Левицький надрукував у журналі „Вперед", (ч. 4), який він підписує як видавець, заяву з подякою і вияснением обставин, зв'язаних з його ув'язненням. В заяві він висловлює передусім подяку всім своїм знайомим і товаришам, які привітали його у зв'язку із припиненням слідства і всім, хто під час його відсутности співчував і допомагав його важко хворій дружині. Подякував ред. Левицький теж тим журналістам, які стримались від передруковання в часописах „нісенітниць і диких інформацій" про нього. В дальшому він заявляє:

„Іншим разом я поінформую еміґрацію докладніше про все, зв'язане з цією моєю справою. Тут тільки скажу, що в рамках моєї професійної діяльности журналіста я зустрічався з польськими (варшавськими), а востаннє (на Женевській конференції і після неї) з совєтськими журналістами. Робив це з точно окресленою сферою заінтересувань не тільки з свого бажання, а й обов'язку, як представник певних органів західньої преси. Може це з погляду декого з еміґрантів неприпустиме, але тоді треба осуджувати не тільки мене, а й журналістів американських, німецьких і т. д. Мої зустрічі я робив зовсім явно і від них не терпіла ні одна українська душа, а тим більше українська справа. А якби в цих зустрічах було щось незаконного з точки зору країни, в якій я живу, то напевно ніхто не допоміг би мені вийти на волю і бути зовсім оправданим. Отож не моя вина, коли здезорієнтовані донощики поліції вклали в цю справу свій зміст і зробили з цього сенсацію".

Спричинниками свого ув'язнення називає ред. Борис Левицький „бандерівське середовище".

Господарські Вісті

ШВИДКО ЗРОСТАЄ ЧИСЛО СТАРШИХ ОСІБ

Інформаційна Фундація для Справ Здоров'я стверджує, що в останньому п'ятидесятріччі надзвичайно швидко зростає число осіб, які покінчили 65-ий рік життя. Це діється внаслідок таких фактів: 1. В тому півстоpіччі зменшилося число нових імігрантів. 2. Зменшилося число смертности внаслідок добробуту. 3. Зменшилося число новонароджених. В давніших роках на кожну тисячку народжувалося 30 дітей, а в останньому півсторіччі тільки — 25. Коло 1900 р. в ЗДА було старших понад 65 років осіб — 3,000,000, тепер є їх більш як 14,000,000, а в 1975 р. їх має бути 21,000,000. Це збільшення числа старших віком осіб стає господарською проблемою, над якою думають економісти країни.

ХАРЧІ ДЕШЕВШАЮТЬ, АЛЕ ЛЮДИ Й ДАЛІ ГОЛОДУЮТЬ

Харчова й Рільнича Організація при Об'єднаних Націях на своєму засіданні в Римі, Італія, ствердила, що ціни на рільничі продукти зменшилися, але в світі все ще існують люди, які не мають за що купити харчів. Ця організація з'ясовує харчові проблеми в світі в таких пунктах. 1. Господарські кола стараються збільшувати продукцію харчів, щоб могло вистачити їх більшому числу населення, але це не всюди вдається осягнути. 2. В багатьох країнах світу велика частина населення є недокормлювана, не має потрібної одежі і мешкань. 3. Велика скількість харчів находиться в долярових країнах, і ціни на харчі зменшуються, але їх не може купувати те населення, яке живе в державах, що не мають долярової валюти. Без вирівнання цих різниць не може бути добробут в світі.

● Професор хемії на Мишигенському Стейтовому університеті винайшов новий лік, який з більшим успіхом і на довший час зменшує болі як прокаїна — популярно звана новокаїною.

АПЕЛЬ МАТЕРІ ВИКРАДЕНОЇ ДИТИНИ

Пані Морріс Вайнберґер, звернулася через телевізію і радіо до спричинника викрадення її одномісячного сина, з проханням повернути їй дитину. Поруч неї праворуч її чоловік і ліворуч священик місцевої церкви.

Греція запевняє про свою вірність Заходові

Атени. — Грецький міністер закордонних справ Еванґельос Аверов відчитав у вівторок 3 ц. м. перед журналістами приготовану заяву про дальшу закордонну політику Греції, при чому підкреслив вірність „міжнародним мировим організаціям". За пресовими коментарями грецький міністер окреслив в той спосіб НАТО і Балканський пакт. Він запевнив, що Греція виявлятиме добру волю у взаєминах зі своїми союзниками і тому прийме кожну „розумну" розв'язку проблеми Кипру. Він, очевидно, заявив солідарність Греції з вимогою кипрських греків на „право вирішування своєї власної майбутности". Грецький міністер висловився одночасно проти невтралізму, як курсу закордонної політики. Заява грецького міністра була посередньою відповіддю на одвертий закид, що його зробив публічно турецький прем'єр Мендерес, що Греція, підтримуючи грецьких терористів, наражує на небезпеку цілість НАТО, Балканського пакту і свою приязнь з Англією та Туреччиною. Заява грецького міністра проти невтральности стояла очевидячки у зв'язку із сплітками, які появились в міжнародній пресі про народження „невтралістичних" настроїв у Греції — у зв'язку з відвідинами в Греції совєтського міністра закордонних справ Шепілова. — Тим часом до столиці Туреччини Анкари прибув шеф британського імперіяльного штабу маршал Темплар в спеціяльній місії від англійського уряду — перевести переговори з турецьким урядом у справі Кипру та спонукати Туреччину не робити труднощів в розв'язанні проблеми Кипру. Турки, становлячи одну п'яту частину населення Кипру, рішуче противляться прилученню Кипру до Греції і супрематії греків в автономному правлінні на Кипрі.

Перша бюджетова надвишка впродовж чотирьох років

Вашингтон. — Уряд президента Айзенгавера замкнув фінансовий рік 1955 — 1956 надвишкою 2,200,000,000 долярів. Це була перша бюджетова н а д в и ш к а впродовж останніх чотирьох років. Докладні дані про неї будуть подані до відома за три тижні. З цієї надвишки мають визначити суму на зменшення федеральної заборгованости. Секретар скарбу Джордж М. Гомфрі противиться зменшувати податки, поки бюджетова надвишка не становитиме принаймні 3,000,000,000 долярів. І видатки і прибутки були більші, ніж їх передбачали. В січні цього року уряд передбачав прибутки в сумі 64,500,000 долярів, а видатки — 64,300,000,000. Але в травні прибутки оцінювали на 67,700,000,000 долярів, а видатки на — 65,900,000,000 долярів.

Одна третя всіх захворінь на поліо — це не поліо

Вашингтон. — Голова Центру Пошесних Недуг із Публічного Уряду Здоров'я д-р Теодор Дж. Бавер зізнав на Сенатській Комісії Видатків, що одна третя з усіх минулорічних захворінь на поліо в числі 29.270 випадків не була дійсним поліо, бо лябораторійні спеціялісти знайшли в цих випадках віруси групи „ехо", які досі ще не є досліджені. Публічний Уряд Здоров'я домагається 480.000 долярів на досліди, які дозволили б докладніше пізнати не-поліо віруси, та ствердити, чи вакцина д-ра Солка забезпечує і проти тих вірусів, які не належать до групи поліо.

ВСЯЧИНА

250,000 АМЕРИКАНСЬКИХ КОВБАСОК НА ЛОНДОНСЬКИЙ ХАРЧОВИЙ ЯРМАРОК

Департамент рільництва закликає американських продавців м'яса складати оферти на висилку до Англії 25,000 фунтів „франкфуртерів" (250,000 ковбасок). Ці ковбаски мали б продавати відвідувачам на Лондонському харчовому ярмарку, який відбудеться від 28-го серпня до 15-го вересня. Ці ковбаски мали б там продавати на американський спосіб: з гірчицею або помідоровим сосом. В департаменті рільництва вже чути поголоски, що англійські підприємці не є вдоволені з цього, бо бояться конкуренції американських „гатдоґів".

АЙЗЕНГАВЕР ХОТІВ ЗАСНУВАТИ НОВУ ПАРТІЮ

Кореспондент щоденника „Ню Йорк Геральд Трібюн" Роберт Донован видав книжку під заголовком „А й з е н г а в е р — інсайд сторі", в якій відкриває багато таємниць із праці Президента в Білому Домі. Між іншим Донован пише про те, що Айзенгавер хотів організувати нову партію, коли мав багато клопоту з сенатором Джозефом МекКарті та з правим крилом Републіканської партії.. Пізніше він залишив цю думку, але ця справа відограла велику ролю в тому, що Айзенгавер рішився ще раз кандидувати після того, як захворів був на серце. 13-го січня цього року Айзенгавер скликав був на нараду 12-ох своїх приятелів і радився, що має робити. Всі вони вирішили, що він повинен кандидувати. Пані Айзенгавер була проти поновної кандидатури свого чоловіка, але пізніше дала себе переконати, що її „чоловік ще не повинен іти на емеритуру" і далі служити батьківщині.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ВИЗНАННЯ КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ

З цієї самої книжки довідуємося, що Айзенгавер був за тим, щоб дискутувати над тим, чи можна визнати комуністичний Китай. Він сказав своїм приятелям, що нездоровий такий стан, в якому вже саму думку про можливість визнати комуністичний Китай вважається за державну зраду. До своїх приятелів Айзенгавер мав сказати, що було б добре коли б визнання Китаю означало тільки те, що ЗДА визнають, що така форма в комуністичному Китаї фактично виконує владу в тій країні. Коли б ЗДА визнали Китай, тоді можна б було відтягнути ту країну з обіймів Росії.

ЯК КОРИСТАТИ З ОХОЛОДЖЕНОГО ПОВІТРЯ В МЕШКАННЯХ

Коли кілька років тому люди почали інсталювати по своїх мешканнях апарати, які охолоджували повітря, то вони часто перестуджувалися, хворіли на „сайнус" і т. п. Діялося це тому, що апарати охолоджували в кімнаті повітря до 72 ступнів, а надворі деколи температура доносила до 90 і більше ступнів. Тепер випрактикували, що холодильні апарати повинні охолоджувати в кімнаті не на більше як на 10 ступнів менше в порівнянні з температурою надворі. Коли надворі є температура 81 ступнів, то в кімнаті повітря повинно бути охолоджене тільки до 71 ступня. Коли ж надворі є 95 ступнів, тоді в кімнаті можна охолоджувати повітря до 85 ступнів. Вищу температуру легше зносити при меншій вологості повітря. Жінки люблять вищу температуру як чоловіки. Але це залежно і від того, в що люди одягаються.

СТЕПАН ІНКОВСЬКИЙ МАЄ 112 РОКІВ

„Радянська Україна" з 12-го червня повідомляє, що в селі Мала Стратіївка, Ободівського району, Вінницької области живе Степан Інковський, якому минає 112 років. Він почуває себе добре і розповідає молоді про минуле свого села. Наймолодший його син Уляи має 60 років — і працює в колгоспі.

ЯПОНКИ ВЕРТАЮТЬСЯ ДО КІМОНО

В останніх роках японки почали носити европейську одежу і занедбали були своє кімоно. Та тепер, коли нова мода зробила кімоно більш практичним, вони вертаються до нього і під час парадних прийнять і різних церемоній появляються в своїх національних кімонах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, Відд. 219, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю, 13-го липня, о год. 7-ій веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо усіх членів явитися на зборах, бо маємо важні справи до полагодження. — Управа.

БРУКЛИН, Н. Й. — Т-во Запорозька Січ, Відд. 325, повідомляє своїх членів, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 14-го липня, о год. 8-ій веч., в Укр. Нар. Домі, 216-218 Гренд Стріт. Члени, яким неможливо прибути на збори, можуть вплатити свої вкладки кожного вечора в Укр. Нар. Домі, або вислати на адресу секретаря: William Chupa, 240 E. 6th St., New York, N. Y.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва У. Н. Дім, 316 Відд., відбудуться в четвер, 12-го липня, о год. 8-ій веч. Крім біжучих справ на порядку нарад є справа товариського пікніку, який відбудеться в неділю в липні і в якім всі члени мають обов'язково взяти участь. Просимо всіх членів вирівняти всі свої залеглості в вкладках. — Уряд.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Місячні збори Т-ва Зап. Січ, Відд. 371, відбудуться в п'ятницю, 13-го липня, в год. 8 веч. в Січовій Залі при 506 S. 18 Ave. Члени, що не одержали дивіденди, прохається прийти на збори і забрати свою дивіденду-чеки від УНСоюзу. — І. Оверко, предс.; П. Заболоцький, кас.; Ю. Баранюк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 147, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го липня, в параф. залі, 803 Фронт Ст., о 2-ій год. по пол. Просимо членів прийти а довгуючих просимо вирівняти свої вкладки, в противнім разі будуть суспендовані, як старші так і діти. — І. Зазворський, предс.; Г. Віленкий, кас.; І. Федорак, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Управа Б-ва св. І. Хрестителя подає до відома, що місячні заг. збори відбудуться 15 липня в неділю о год. 2 по пол. в домівці Укр. Гор. Клюбу при 53 Вітмор Стр. Збори будуть тільки до год. 4, бо домівка зайнята на збори клюбу. Збірка вкладок того ж дня в церковній залі по обох Сл. Божих. Просимо членів розрахуватися з одержаних білетів на ювілей Відділу. — Управа.

КЛІВЛЕНД, О. — С-во Преч. Діви Марії, Відд. 112, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 15-го липня, в церковній залі св. ап. Петра й Павла по 3-ій і 4-ій Сл. Божій. — А. Купер, секр.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Піврічні збори Б-ва св. Василія, Відд. 161, відбудуться в суботу, 14-го липня, о 7-ій год. у Відд. залі, 600 Glenwood Ave. Присутність всіх членів побажана. — К. Кудрик, рек. секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Т-во Подільська Січ, Відд. 8, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 15 липня, о год. 2 по пол. в Клюбі, 13 Washington St. Просимо явитись. — П. Гарасимів, предс.; В. Мандзій, секр.

Посмертна Згадка

МАКСИМ ГУЦАЛЮК, член Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 42 УНСоюзу в Пассайк, Н. Дж., помер несподівано 13-го червня 1956 р. Покійний родився 1917 р. в Пассайку, Н. Дж. До Союзу вписаний малою дитиною і був членом аж до кінця свого життя. Полишив в смутку дружину і дворічного сина, та старенких Батьків тата, маму, сестру Гелену, стареньку бабуню та вуйків. Похорон відбувся 15. червня з похорон. заведення до Укр. Правосл. Церкви, відтак на цвинтар Cidar Lawn Cemetery при участі Родини, Приятелів і Членів. — В. Н. П.!

П. Головачук, секр.

• РОЗШУКИ •

АННА БАЛОВИЧ
630 E. 11th St.,
NEW YORK 9, N. Y
пошукує сестрінка
ВОЛОДИМИРА ГАЛІП
родом з Носова,
повіт Підгайці.

Пошукую стрийка Івана БІЛИНСЬКИЙ с. Стефана, з села Білина В. п. Самбір, перебуває у Филаделфії ще перед І-ою світовою війною. Його діти: Петро, Осип, Александра, Павліна. Хто знав би про них, або вони самі, прошу писати на адресу:
Mr. A. BILINSKI
5. rue Cherche-Midi (France)
Paris, 6e.

Пошукує РІДНИХ і ЗНАЙОМИХ та просить писати на цю адресу:
Wolodymyr KRUSZELNYCKYJ
1440 N. Maplewood Ave.,
Chicago 22, Ill.

Пошукую Федора КУРИЛКУ з Цешина, Горішний Шлеськ. Перебував в Ню Йорку, 626 Іст 9-а вулиця. Хто знав би про нього, або сам, прошу зголоситись до:
JULIA LACHOWSKA
P. O. Box 485, Newburgh, N. Y.

Пошукую МИХАЙЛА ЗАЯЧУКА і НИКОЛУ ГОРБУЛЕВИЧА з села Стопчатова, П. П. Моя адреса:
MYCHAJLO BOJECZKO
3726 S. Paulina Street,
Chicago 9, Ill.

Пошукую ГЕЛИН ВОЛОШИН, яка приїхала з Европи в р. 1952 до Ню Йорку і перебувала в Нюарку під ч. 55 Mercer St., Newark, N. J. Хто знав би де вона тепер перебуває прошу мене повідомити за що буду дуже вдячний.
MICHAEL WITUSHYNSKY
20 Burts Lane, Woonsocket, R. I.

Галина ПЛЕТЕНИЦЬКА з дому Дика пошукує Петра ПЕТРУНІВ, був в Тиролю — та Пилипа і Марію КЛЬОФУ з Хлівиськ і п. Сенайків. Прошу ласкаво писати на адресу:
HELEN PLETENYCKY
297 Chambers Avenue
East Meadow, N. Y.

Пошукую сина Юрія ЗВАРИЧА у віці 38 літ, який пропав під Бродами. Закордонні наші часописи прошу помістити той розшук.
АНТІН ЗВАРИЧ
826 Tripoli Street,
Pittsburgh 12, Pa. USA.

Пошукую знайомих з Франції Славку ГРИНЕК з Родиною, які тепер, правдоподібно, живуть в USA — та Марусю ПАЛИЦЬ і Іванну ФЕДИНУ, які правдоподібно тепер живуть в Канаді. Проситься їх самих, або хто знав би про них писати на адресу:
HAWRYLO HAJDUK
2709 W. Augusta Blvd.
Chicago 22, Illinois

Дня 1. 7. 1956 на зустрічі в Торонті мама з Америки пошукувала сина
КОНСТАНТИНА БОРУХА
в Канаді. — Моя адреса:
K. BORUCH
7 Lakeview Ave., Toronto, Ont., Canada

ТАРЗАН, ч. 3698. Вульгарний удар.

Вартові швидко очуняли зі здивування і всією силою кинулися на Тарзана.

Мавполюдина р о з п а ч л и в о боролася, але вкінці її перемогло велике число.

Тепер, коли Тарзан був дійсно безрадний, Міло віддав удар.